

Námořní právo

Historie

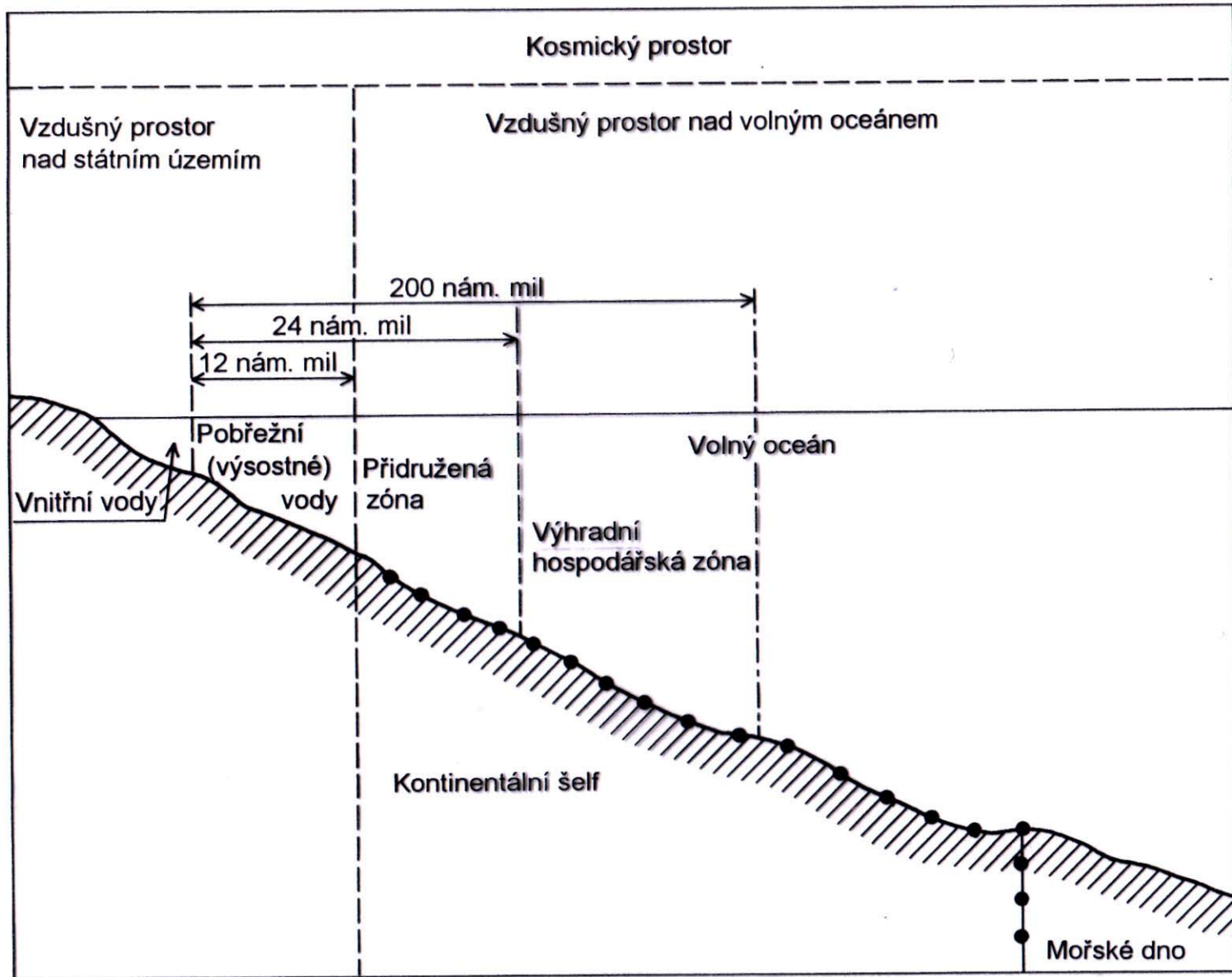
- **mořské právo** - zásady se původně utvářely jako právo obyčejové - **vliv** námořních mocností
- **teritoriální vody** – vzdálenost, která se dala chránit pobřežním dělostřelectvem
 - 3 námořní míle (cca 5,5 km)
- 1958 (Ženeva) → 1. konference OSN o mořském právo ← možnost těžby na šelfu
 - Úmluva o pobřežních vodách a pásmu souvislém
 - Úmluva o pevninské mělčině (kontinentálním šelfu)
 - Úmluva o volném moři
 - Úmluva o ochraně biologického bohatství volného moře

Úmluva o mořském právu

- 3. konference o mořském právu se konala během let 1973-1982, hlasováním byla přijata **Úmluva o mořském právu**
- jeden z nejucelenějších nástrojů mezinárodního práva
- vstoupila v platnost 16.11.1994
- Dohoda o stavech stěhovavých a vysoce migračních ryb - 1995

Úmluva o mořském právu

- upravuje všechny aspekty svrchovanosti moří, jejich správy, využití a práv i povinností států
- týká se všech aspektů mořského prostoru a jeho využití - navigace a přeletů, průzkumu a těžby, rybolovu a lodní přepravy
- 320 článků a 9 příloh Úmluvy = směrnice pro činnost států na světových mořích, vymezení mořských zón, pravidla vymezování mořských hranic, udílení práv, povinností a odpovědnosti a zabezpečení mechanismu pro urovnávání sporů

Základní pojmy

- vody vnitrozemské (národní), mezinárodní řeky, moře
- vnitrozemské vody
 - řeky, jezera a průplavy ležící na území příslušného státu,
 - vnitřní mořské vody, tj. vnitřní moře, zálivy, zátoky a přístavy
 - mořské zálivy - celé jejich pobřeží patří jednomu státu a šířka vstupu do nich nepřesahuje 24 Nm
 - historické zálivy - odedávna považují za vnitřní vody pobřežního státu - šířka jejich vstupu limit značně přesahuje (např. Hudsonův záliv, fjord Varanger)
 - námořní přístavy - podmínky přístupu cizích lodí
 - přístup do přístavu v případě nouze způsobené havárií nebo nepohodou

Mezinárodní řeky

- přístupné lodím všech států
- mírové smlouvy po I. světové válce prohlásily za mezinárodní splavné části řek Rýna, Mosely, Němenu, Labe, Vltavy, Odry a Dunaje
- v současné době řídí plavbu po celém toku Dunaje Dunajská komise složená ze zástupců pobřežních států

Mořské průplavy

- uměle zbudované cesty spojující dvě moře
- pokud nebyly smluvně zmezinárodněny, považují se za vnitřní vody (např. Bělomořsko-baltský průplav)
- průplavy, které mají všeobecný význam, mají zvláštní smluvní režimy - otevřeny přístupu všech lodí a neutralizovány
 - Suezský průplav (Cařihradská úmluva z roku 1987),
 - Panamský průplav (Úmluva o Panamském průplavu z roku 1903, doplněná smlouvou z roku 1977 - tento režim je založen narozdíl od Suezu na dvoustranné smlouvě mezi USA – Panamou)

Mořské průlivy – úžiny

- úzké vodní cesty přirozeného původu, které spojují dvě moře
- některé významné průlivy mají zvláštní režim např. Černomořské úžiny, Dánské úžiny, Gibraltarský průliv nebo Magellanův průliv

Volné moře (high seas)

- všechny souvislé mořské vody za hranicí pobřežního moře slouží společnému užívání všech států včetně vnitrozemských
- základní svoboda volného moře - svoboda plavby, přeletu, kladení podmořských kabelů a dálkových potrubí, budování umělých ostrovů a jiných zařízení, rybolovu a svoboda vědeckého výzkumu

Jurisdikce pobřežních států

- pevná hranice **teritoriálních vod** 12 Nm (19 km)
- **výhradní ekonomická zóna (EEZ)** do vzdálenosti 200 Nm (370 km) od libovolné pevniny (včetně ostrovů) náležející danému státu
 - každý pobřežní stát má ve své EEZ zákonnou pravomoc nad nerostným bohatstvím, rybolovem a regulací znečištění
- pokud kontinentální **šelf** (definován geologicky) tuto zónu přesahuje, je zóna prodloužena na 350 Nm (648 km) od břehů

Přilehlá zóna

- pásmo moře, které přiléhá bezprostředně k teritoriálnímu moři a nepřesahuje šířku 24 mil od pobřežní linie.
- v tomto pásmu vykonávají pobřežní státy kontrolu cizích lodí (ne tedy výlučnou svrchovanost) potřebnou k tomu, aby zabránily porušování svých celních, fiskálních, imigračních a zdravotních předpisů spáchaného na jeho území nebo v pobřežním moři a umožnily jejich potrestání. Jinak se vody přilehlé zóny považují za volné moře.

Plavba lodí

- bylo zachováno právo lodí na volnou plavbu teritoriálními vodami a přes úžiny, používané pro mezinárodní plavbu

Oceánské nerostné bohatství

- soukromý průzkum mořského dna je podřízen regulacím **Mezinárodního úřadu pro mořské dno (ISA)**
- sídlí v jamajském hlavním městě Kingstonu, byl založen roku 1994
- prostřednictvím této organizace státy organizují a kontrolují činnost související s těžbou nerostných surovin na mořském dně v oblastech přesahujících pravomoce států

Arbitráž sporů

- **Mezinárodní tribunál pro mořské právo (1996)**
 - fórum pro řešení sporů vyvstávajících z odlišné interpretace Úmluvy o mořském právu
 - tribunál tvoří 21 soudců volených stranami úmluvy a sídlí v německém přístavním městě Hamburku
- **Komise pro vymezení kontinentálního šelfu**
 - dává doporučení státům, které tvrdí, že jejich kontinentální šelf sahá dále než 200 mil od břehu
 - sídlí přímo v sídle OSN a jejich 21 členů svou práci vykonává na základě své vlastní odbornosti a svědomí